

Bogdan Kavčič, Zdomci in domovina. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije — Center za raziskovanje javnega mnenja, zvezek 32, Ljubljana 1971, 47 strani.

Problematika izseljevanja, zaposlovanja in vračanja naših delavcev iz tujine v domovino postaja iz leta v leto aktualnejša. V knjižici so podane razčlenitve in analize ankete, ki je konec leta 1970 zajela naše zdomce, ko so ob novoletnih praznikih prihajali domov na dopust. Ker se tudi geografija s svojimi raziskavami dotika vrste problemov, ki so neposredno pogojeni z našimi zdomci, zato bo našel v knjižici vsakdo, ki se bo še v prihodnje spoprijemal s prikazovanjem in z razvozljanjem vzrokov in posledic te problematike, vrsto zanimivih dognanj in koristnih napotkov in usmeritev za delo.

M. N.

Iz geografske književnosti o Jugoslaviji

Stjepan Mikulec, Mjesto i značaj akumulacija i prevodenja voda u daljem rešavanju problema voda u Jugoslaviji. Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Radovi XLII, odjelenje tehničkih nauka, knjiga 2, Sarajevo 1972, str. 49—69 (1 karta in 1 diagram).

Sodobno vodno gospodarstvo potrebuje čim bolj stalne vodne razmere v teku leta. Stalno naraščajo tudi potrebe po vodi za prebivalstvo, industrijo, elektrogospodarstvo, kmetijstvo, transport itd. Naravni vodni režim je mogoče izboljšati s akumulacijami v porečjih in s prevajanjem vode iz porečja v porečje. Avtor analizira možnosti za akumulacijo vode v Jugoslaviji in za razporejanje vode po porečjih ter probleme, ki bi pri tem nastali. Tabelarično so prikazane hidrološke razmere glavnih rek in porečij. Predstavljeni so poprečni pretoki za zimsko in poletno obdobje ter za vse leto, dalje so prikazane zelo visoke in srednje nizke vode, izračunano pa je tudi razmerje med nizkimi in visokimi vodami.

Dosedanje raziskave o možnostih za akumulacije so opravljene predvsem za elektrogospodarstvo, manj za splošne vodnogospodarske potrebe. Prikazane so prostornine obstoječih in projektiranih akumulacij po rekah in porečjih ter stopnja izravnosti vodnega režima, ki je že dosežena ali jo je mogoče doseči z izgradnjo predvidenih akumulacij. V celoti imamo v Jugoslaviji tri področja z večjimi problemi pri urejanju vodnega režima. To so porečja Save, Morave in Vardarja z majhnim specifičnim odtokom v nasprotju z jadranskim porečjem, kjer je odtok skoraj dvakrat večji. Ker vseh predvidenih akumulacij ne bo mogoče zgraditi, je avtor mnenja, da bo toliko bolj narasla potreba po prevajanju vode iz porečja z manjšo porabo in ugodnejšimi hidrološkimi pogoji v porečje, kjer so razmere prav nasprotno. Vsi načrti za sedaj predvidevajo le prevajanje vode iz jadranskega v črnomorsko porečje. Za smotrno izrabo vode pa so potrebni obsežni vodnogospodarski načrti, ki jih predstavljajo tako imenovane vodnogospodarske osnove nižjega in višjega reda. Takšno osnovo bi bilo treba po avtorjevem mnenju čimprej pripraviti in sprejeti za celotno Jugoslavijo, da bi lažje načrtovali tudi po posameznih porečjih.

P. Habič

Miodrag Pavičević, Saobraćajna geografija Jugoslavije, Beograd 1971.

Knjiga je odobrena za tisk kot učbenik in izdajatelj ji že v spremni besedi obeta zelo široko uporabnost: za študente prometne fakultete, slušatelje višjih in srednjih prometnih šol in celo za šole učencev v gospodarstvu; služila naj bi kot pomožna literatura na ekonomskih fakultetah in na raznih srednjih šolah. Knjigo naj bi uporabljali vsi, ki so neposredno ali posredno vezani na prometno problematiko. Takšna stremljenja seveda nalagajo knjigi širše naloge in odgovornost, posebno še, ker je učbenikov in druge literature o geografiji prometa malo, problematika pa je vedno bolj aktualna.

Avtor je snov razdelil na tri poglavja, prvi dve, geografski prostor in prebivalstvo SFRJ ter razvojne faze in proizvodni rajoni obravnavata splošno regionalno geografsko in zgodovinsko predstavo Jugoslavije (50 strani), tretje pa promet v SFRJ (85 strani). Prvi dve poglavji sta preobširni, preveč splošni in elementarni za to, da bi ponovili neka regionalno geografska dejstva

na visokošolski ravni, pa spet preskromni, da bi na novo ustvarili potrebno podobo tem, ki jim je knjiga namenjena.

Četudi je knjiga recenzirana, je napak in spodrseljajev ter nedopustnih posploševanj več, kot jih prenese odmerjen prostor za to oceno (primeri: Vrhnik, kar pomeni Vrhnika; naša meja z Italijo in Avstrijo je prirodna; Jadransko morje je povezano z notranjostjo z dobrimi prometnimi zvezami, delo natančno omenja staro emigracijo, novo pa le mimogrede in nekako sramežljivo). Za nas je vsekakor boleče in nedopustno dejstvo, da nadrobno govori o naših manjšinah v Bolgariji, Grčiji, Romuniji in celo Albaniji, preze pa Slovence v Italiji in Avstriji in na Madžarskem in tudi Gradiščanske Hrvate.

Tretji, prometni del dokaj informativno obravnava posamezne vrste prometa, omenja njih razvoj, glavne prometne smeri in njih pomen za osebn ali tovarni promet, perspektive posameznih vrst prometa in industrijo prometnih sredstev. Snov je bogato opremljena z raznimi, žal, golimi statističnimi podatki. Spričo tendence, da bi nudila čim več podatkov, pa je knjiga čisto bolj suho poročilo, včasih tudi patriotični prospekt, kot učbenik. Iz knjige, na kratko povedano, izzveni, da je naroda močno naklonjena razvoju prometa, mi pa smo to vsestransko izkoristili. Namesto obširnih deskripcij čisto močno pogrešamo kritične obdelave snovi, primerjave med posameznimi prometnimi sredstvi in tudi primerjave z deželami po svetu, da bi videli, kje smo. Skoda, da niso številni podatki prikazani tako, da bi npr. videli, kako potuje blago, kam potuje, pa tudi odnos med vrsto blaga in prometnimi sredstvi, veličino prometa v tonskih kilometrih itd. Knjiga je bogato opremljena s slikami, med njimi je žal mnogo takih, ki nič ne povedo. Tudi kartografski material je v veliki meri slabo izbran (str. 59), čisto bi celo lahko služil za primer, kakšne ne smejo biti karte (str. 66). Skoda, da spričo tolikih strani skic študent le ne more videti primerov, kako se grafično prikazuje promet.

Zaradi pomanjkanja tovrstnih učbenikov, bodo knjigo kot pomožno literaturo uporabljale tudi razne slovenske visoke ali višje šole. Bralci bodo našli v knjigi mnogo zbranega materiala, dodan je tudi skromen seznam literature in virov.

Marjan Žagar

Sozialgeographische Probleme Südosteuropas. Münchner Studien zur Sozial- und Wirtschaftsgeographie. Wirtschaftsgeographisches Institut der Universität München. Band 7, Kallmünz/Regensburg 1973.

Cilj te številke revije s prispevki avtorjev iz šestih držav je predstaviti prostorske aspekte socialnoekonomskih sprememb v deželah jugovzhodne Evrope. Rezultat tesnega sodelovanja nekaterih jugoslovanskih geografskih institucij z izdajateljem te revije, Gospodarsko-geografskim inštitutom univerze v Münchenu, je zlasti veliko število prispevkov naših geografov.

Ivo Baučič v svojem članku »Struktura in problemi izseljevanja jugoslovanskih zdomcev v tujino« podaja pregled emigracijskega razvoja in poreklo številnih jugoslovanskih zdomcev v Evropi, posebno v ZR Nemčiji. Podani so vzroki takšnega razvoja zdomstva in posledice, ki so v veliki meri za nas negativne.

V članku »Regionalni tipi populacijskega razvoja na Hrvaškem med l. 1955—1961« podaja Ivan Crkvenčič prostorski prikaz razvoja prebivalstva v SR Hrvatski, pri čemer razvrsti občine v šest razvojnih tipov.

Podobno problematiko obravnava prispevek Mladena Friganovića »Socialnogeografski pogled na prostorsko mobilnost in strukturo jugoslovanskega prebivalstva«. Notranje migracije v jugoslovanskem prostoru je avtor razdelil na šest tipov glede na gostoto prebivalstva, prirodni prirastek, ekonomski razvoj in prostorsko mobilnost.

Vladimir Klemenčič v članku »Prostorska diferenciacija in propad stare klasične strukture slovenskega prebivalstva« govori predvsem o ob-